

**Monitoring lokalit soustavy Natura 2000
jako nástroj pro efektivní management
a ochranu autochtonních populací raků
(EHP-CZ02-OV-1-007-2014)
ZÁVĚREČNÝ SEMINÁŘ**

**MONITORING MAKROZOOBENTOSU A
HYDROMORFOLOGIE**

*Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska.
Supported by grant from Iceland, Liechtenstein and Norway*

Libuše Opatřilová
7.12.2016

Obsah prezentace

- makrozoobentos a metoda odběru
- výsledky hodnocení ekologického stavu 16 EVL
- přehled hodnocení všech sledovaných lokalit
- sledované vlivy působící na makrozoobentos a jejich vyhodnocení
- ovlivnění trofické struktury makrozoobentosu přítomností raků

Monitoring lokalit soustavy Natura 2000
jako nástroj pro efektivní management
a ochranu autochtonních populací raků

Biologická složka makrozoobentos

© 2006 Chironomidae Research Group

Vzorkovací metoda PERLA

EVL Bradava

- střední ekologický stav
- slabě modifikovaný hydromorfologický stav
- 16 raků kamenáčů na sto kamenů
- rybník v povodí (1,8 km)
- ve vodě nesplňuje limity anthracen, benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, N-NH₄, fenantren, fluranthen, fluoren a teplota
- nadlimitní arsen a suma PAU v sedimentech

EVL Stroupínský potok

- střední ekologický stav
- středně modifikovaný hydromorfologický stav
- 15 raků kamenáčů a 17 raků říčních na sto kamenů
- ve vodě nesplňují limity benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, PBDE, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, Hg a teplota vody
- nadlimitní arsen v sedimentech

EVL Oupořský potok

- dobrý ekologický stav
- slabě modifikovaný
hydromorfologický stav
- 72 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě nesplňují limity benzo-a-
pyren, BSK5, bisfenol A, fenantren,
fluoranthen, NL 105, Ni a jeho
sloučeniny a teplota vody
- nadlimitní kadmium a arsen v
sedimentech

Oupořský – Míza

EVL Oupořský potok

- dobrý ekologický stav
- slabě modifikovaný hydromorfologický stav
- 14 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě nesplňují limity benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, AOX, CHSK_{Cr}, NL105, O2 a teplota vody
- nadlimitní kadmium a arsen v sedimentech

Oupořský – Broumy, pod ČOV

EVL Zákolanský potok

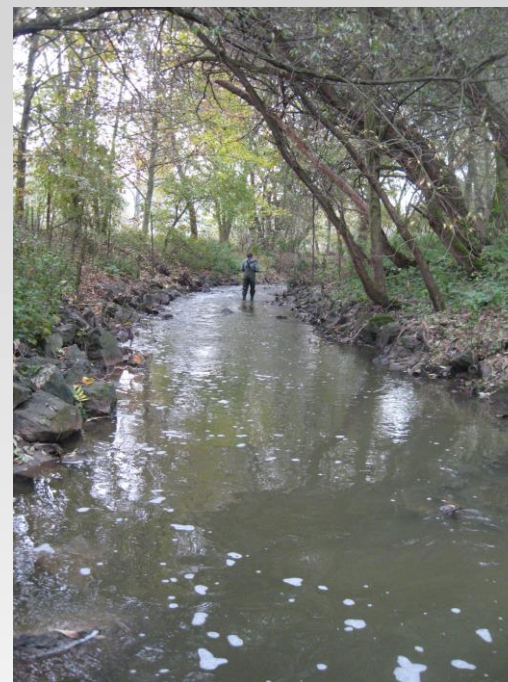
- poškozený ekologický stav
- středně modifikovaný hydromorfologický stav
- 9 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě nesplňují limity anthracen, benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, dimethachlor, N-NH₄, N-NO₃, N-NO₂, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, AOX, NL 105, O₂, teplota vody a C10-C40

Zákolanský potok - Středokluky

EVL Zákolanský potok

- poškozený ekologický stav
- středně modifikovaný hydromorfologický stav
- žádný rak
- ve vodě nesplňují limity anthracen, benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, dimethachlor, N-NH₄, N-NO₃, N-NO₂, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, AOX, NL 105, pyren, O₂, Hg a její sloučeniny, teplota vody a C10-C40
- nadlimitní arsen a suma PAU v sedimentech

Zákolanský – pod Dřetovickým

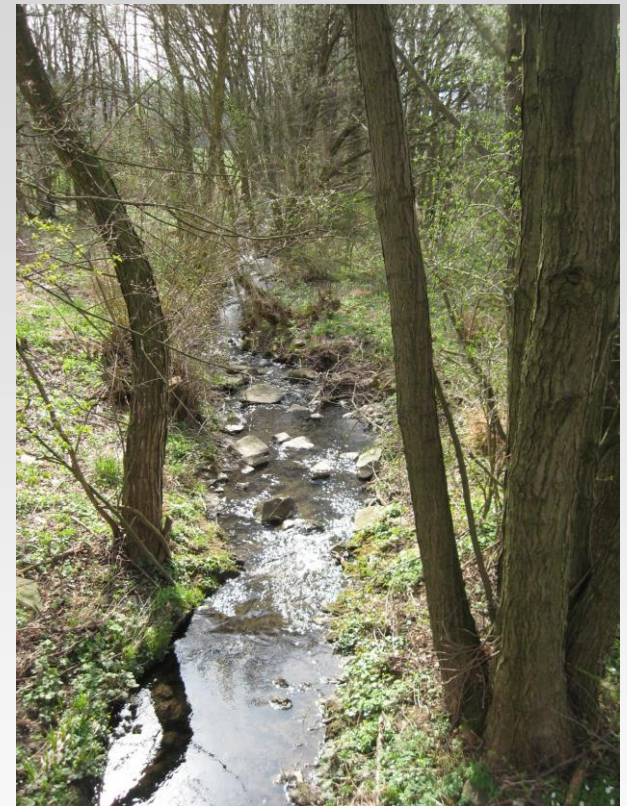
EVL Huníkovský potok

- střední (na hranici dobrého) ekologický stav
- přírodě blízký hydromorfologický stav
- 73 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě nesplňují limity benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, fenantren, fluoranten, fluoren, Pcelk, O₂, Hg a její sloučeniny, C10-C40
- rybník v povodí (1 km)

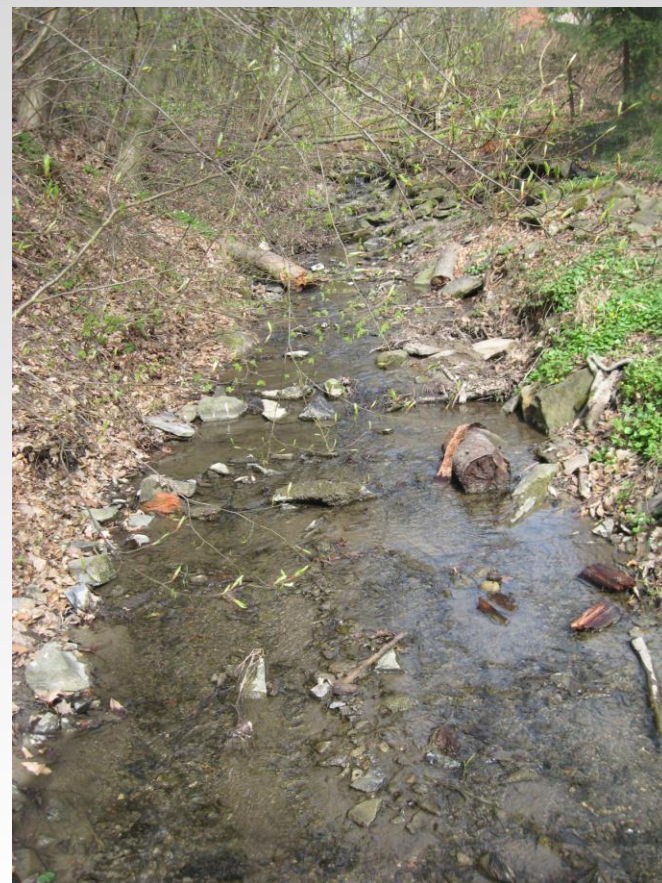
EVL Luční potok – Třebušín

- dobrý ekologický stav
- slabě modifikovaný hydromorfologický stav
- 34 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě neplňují limity anthracen, benzo-
a-pyren, bisfenol A, fenantren, fluoranthen,
fluoren, Pcelk, NL 105, teplota vody a C10-
C40

EVL Bezejmenný přítok Trojhorského potoka

- střední ekologický stav
- slabě modifikovaný hydromorfologický stav
- žádný rak
- ve vodě neplňují limity anthracen, benzo-a-pyren, bisfenol A, fenantren, fluoranthen, fluoren, NL 105, teplota vody a C10-C40

EVL Luční potok v Podkrkonoší

- dobrý ekologický stav
- středně modifikovaný hydromorfologický stav
- 86 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě neplňují limity anthracen, benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, N-NH₄, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, pyren a C10-C40

Luční potok – Rudník

EVL Mešenský potok

- dobrý ekologický stav
- přírodě blízký hydromorfologický stav
- 46 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě neplňují limity benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, PBDE, dimethachlor, Ncelk, fenantren, fluoranthen, fluoren, O2 a teplota vody
- nadlimitní kadmium a arsen v sedimentech

EVL Padrt'sko

- střední ekologický stav (na hranici poškozeného)
- slabě modifikovaný hydromorfologický stav
- 5 raků říčních na sto kamenů
- rybník v povodí (900 m)
- ve vodě neplňují limity arsen, anthracen, benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, N-NH₄, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, CHSKCr, Cd a jeho sloučeniny, NL 105, pH, O₂, teplota vody a C10-C40
- silně nadlimitní arsen v sedimentech

EVL Přešínský potok

- střední ekologický stav (na hranici dobrého)
- slabě modifikovaný hydromorfologický stav
- 66 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě neplňují limity anthracen, benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, AOX, NL 105 a Hg a její sloučeniny
- nadlimitní arsen v sedimentech

EVL Radbuza

- dobrý ekologický stav
- slabě modifikovaný
hydromorfologický stav
- 6 raků kamenáčů na sto úkrytů
- ve vodě neplňují limity benzo-a-
pyren, BSK5, bisfenol A a
fluoranthen

EVL Zlatý potok

- střední ekologický stav (na hranici dobrého)
- přírodě blízký hydromorfologický stav
- 34 raků kamenáčů na sto kamenů
- ve vodě neplňují limity benzo-a-pyren, BSK5, bisfenol A, PBDE, dimethachlor, fenantren, fluoranthen, fluoren, Pcelk, AOX, NL 105, pyren a Hg a její sloučeniny
- nadlimitní arsen v sedimentech

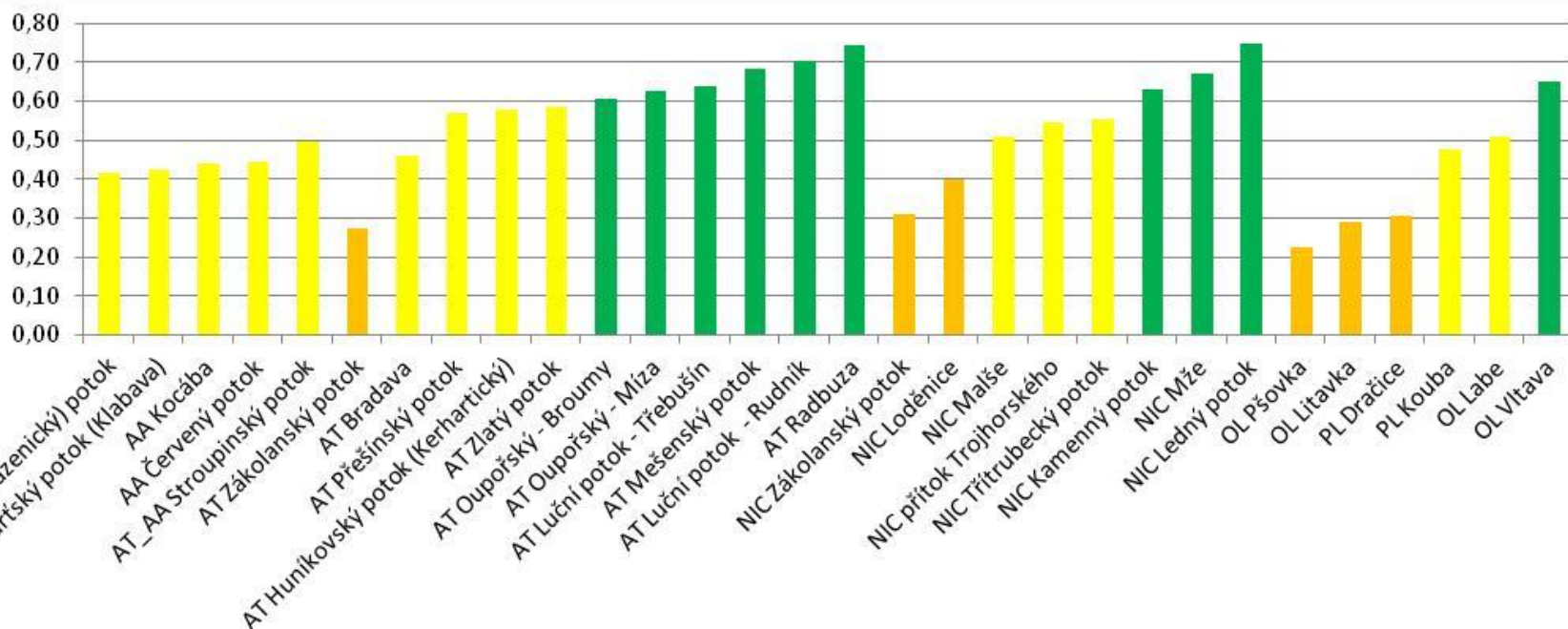

EVL Ledný potok

- dobrý ekologický stav
- přírodě blízký hydromorfologický stav
- žádný rak
- ve vodě nesplňují limity pouze benzo-a-pyren a Hg a její sloučeniny

Hodnocení ekologického stavu podle makrozoobentosu (0 – zničený až 1 – velmi dobrý)

(oranžová barva – stav poškozený, žlutá barva – stav střední, zelená barva – stav dobrý)

Monitoring lokalit soustavy Natura 2000
jako nástroj pro efektivní management
a ochranu autochtonních populací raků

Dobrý ekologický stav a přítomnost raka pruhovaného

Vltava - Trója

Skupiny vlivů

- BSK5, N-NH₄, volný NH₃
- N-NO₂, N-NO₃, Ncelk
- Cd, Hg, Pb, Zn
- Al, As, Fe, Mn
- antracen, benzo-a-pyren, fenantren, fluoranten, fluoren, pyren, suma PAU
- Ca, Mg, KNK 4,5, pH, konduktivita, SO₄, tvrdost vody, Ba, Sr, F
- nekorelují s jinými vlivy: bisfenol A, PBDE, O₂, Pcelk

Skupiny vlivů

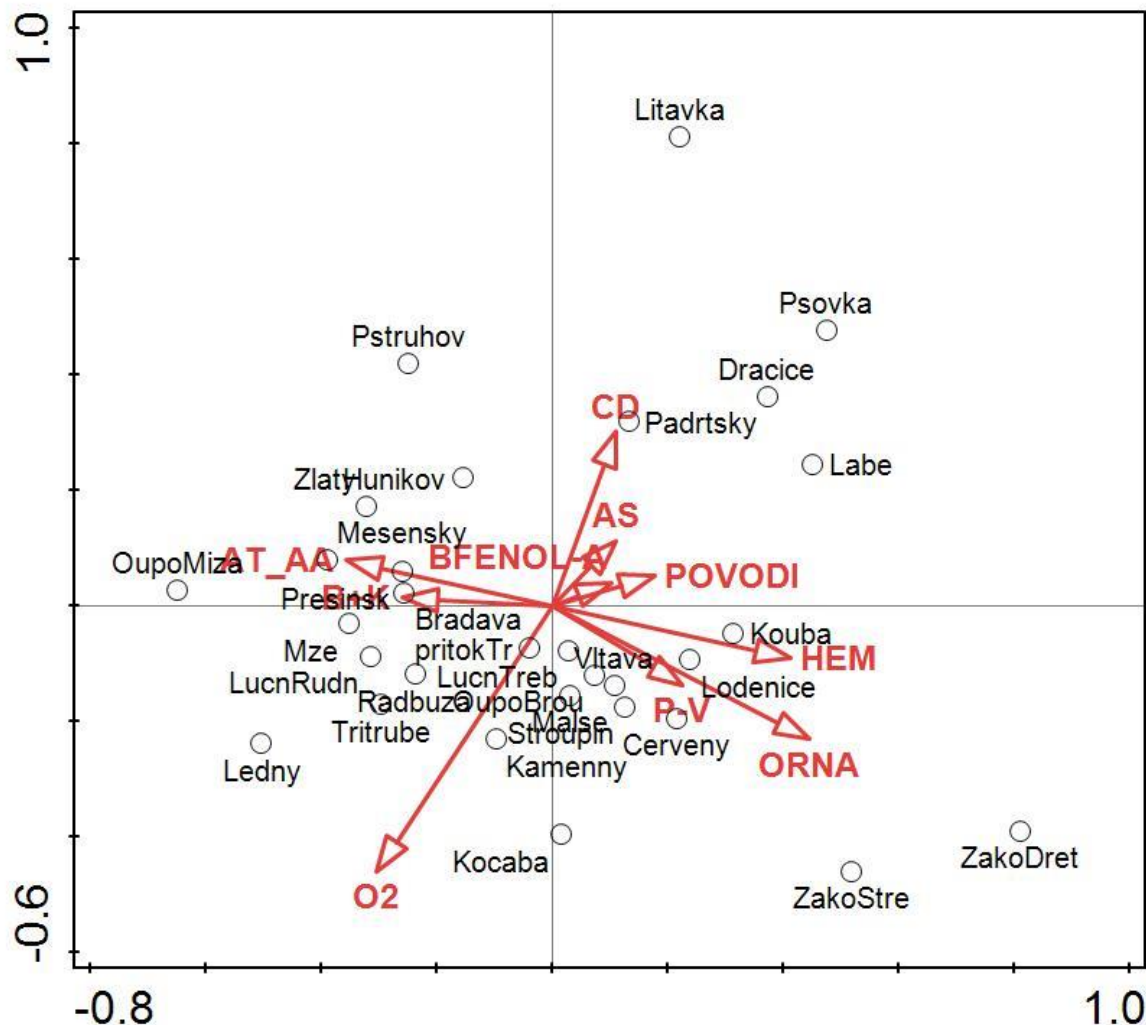
- nadmořská výška, plocha povodí, řád toku (typ toku)
- orná půda v povodí
- substrát v toku a hydromorfologický stav obecně (HEM)

Monitoring lokalit soustavy Natura 2000
jako nástroj pro efektivní management
a ochranu autochtonních populací raků

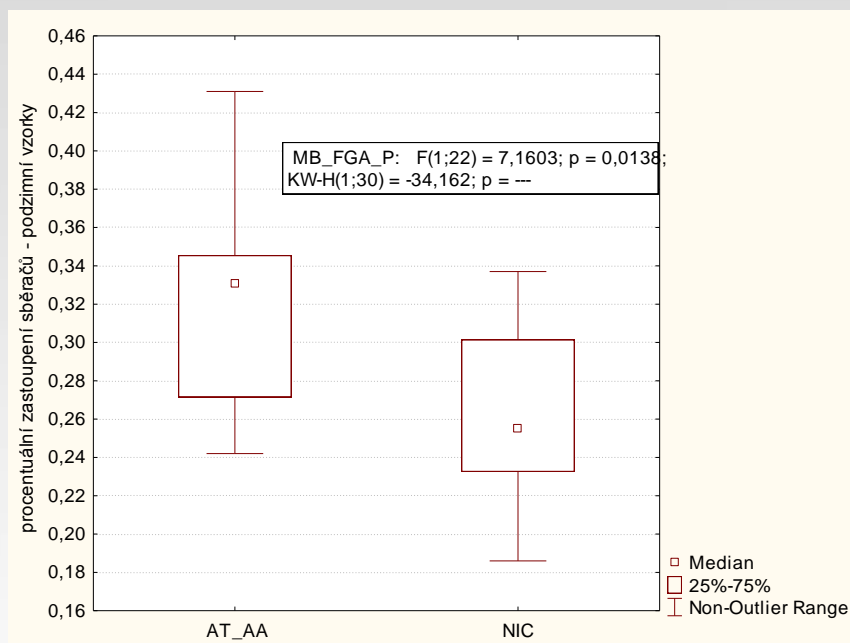
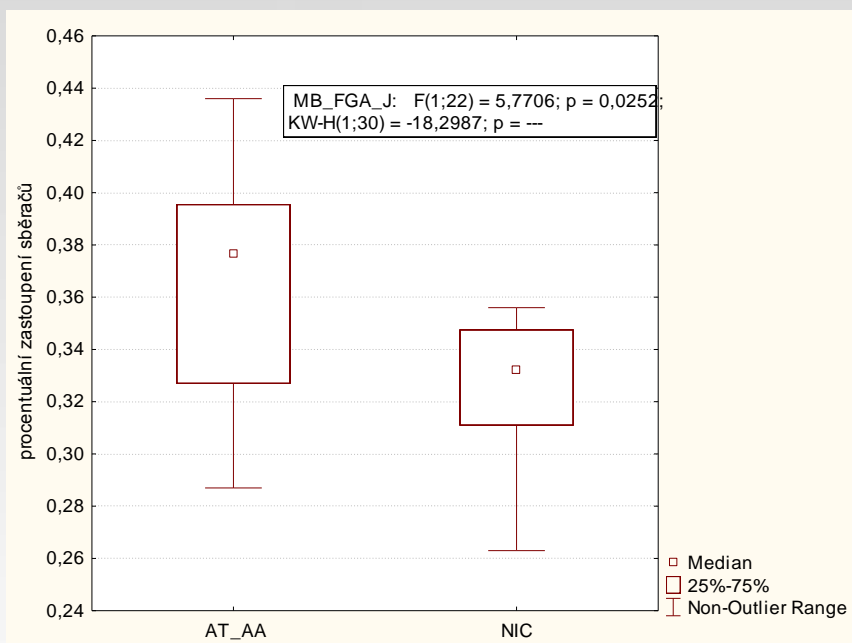
RDA – interactive
forward selection
- výběr
významných vlivů v
prostředí
mnohorozměrných
analýzy

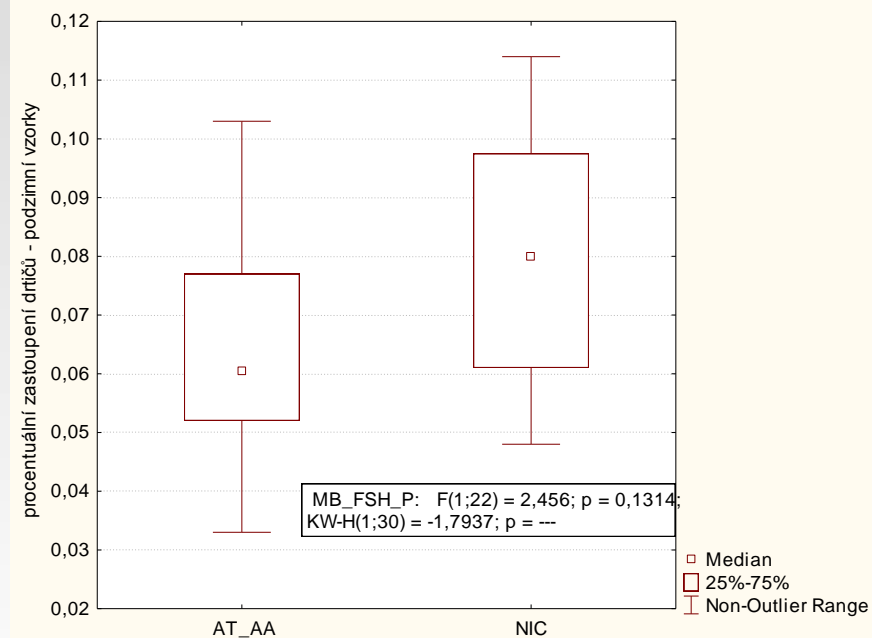
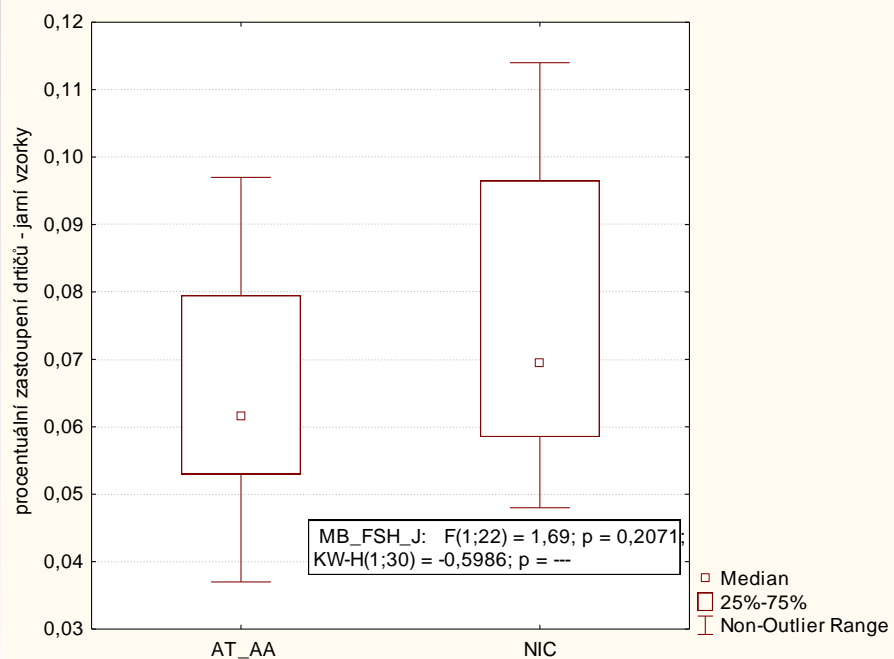
Ovlivnění trofické struktury společenstva makrozoobentosu přítomností raků

- zahrnuty všechny profily s výskytem raka kamenáče a raka říčního a všechny bez raků (Ledný potok, Mže, Kamenný potok, Třítrubecký potok, přítok Trojhorského, Malše, Loděnice, Zákolanský potok)
- profily s přítomností invazních druhů raků (rak pruhovaný a rak signální) z analýz vyloučeny, protože všechny jsou zvláštních typů – velké řeky (Labe, Vltava), pod rybníky (Pšovka, Dračice, Litavka, Kouba)

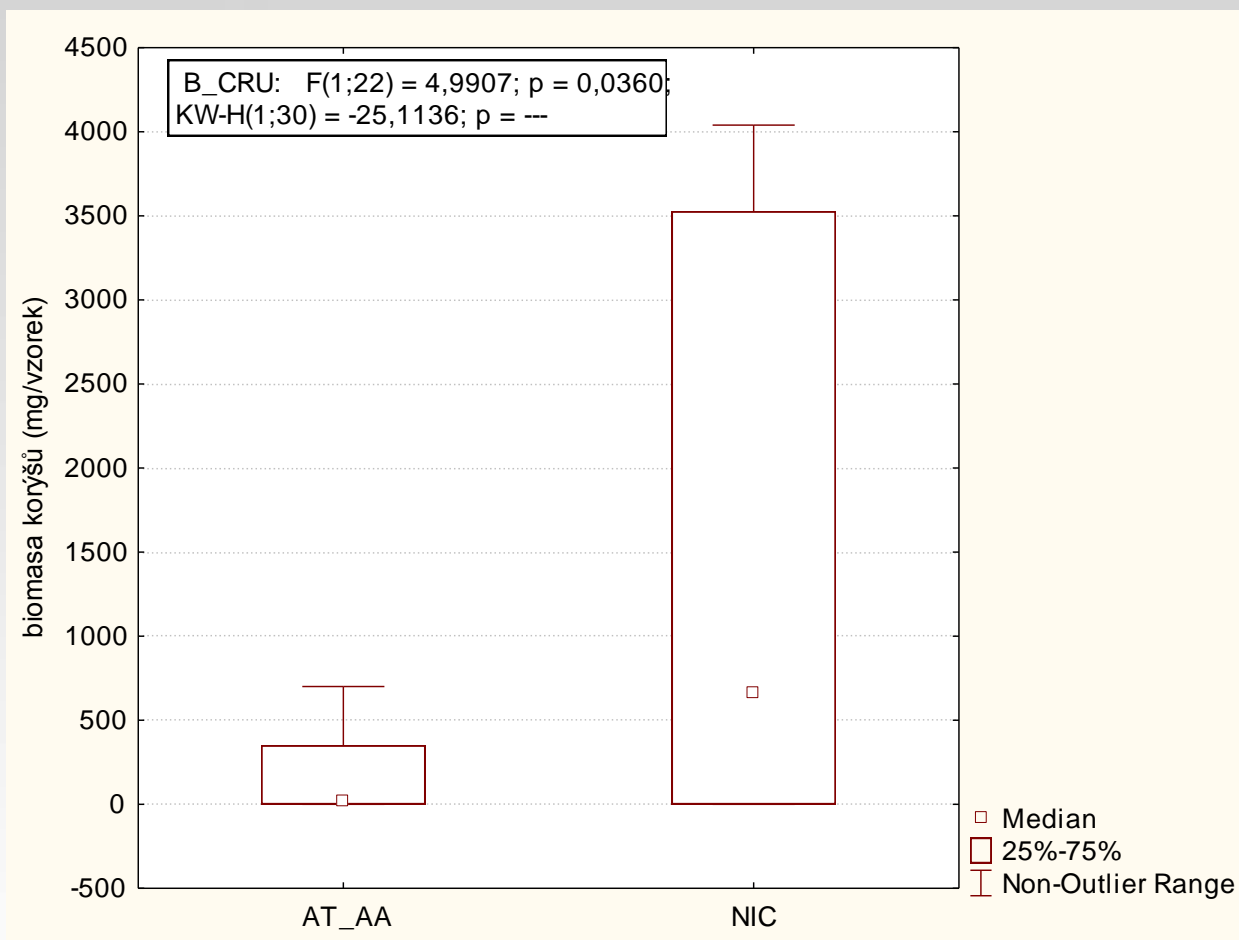
Procentuální zastoupení sběračů v jarních a podzimních vzorcích - vyšší u lokalit s přítomností raka (Weinländer a Föderer, 2011)

Procentuální zastoupení drtičů v jarních a podzimních vzorcích - vyšší u lokalit bez raků (Weinländer a Föderer, 2011; Lagrue a kol., 2014)

Biomasa korýšů
(mg/vzorek)
-významně nižší
u profilů s
přítomností raků

Děkuji za pozornost 😊

libuse.opatrilova@pvl.cz